

Endelig må jeg sige omkring udgangstilladelser, at når fru Lissa Mathiasen stiller et spørgsmål om, hvor ofte det er blevet misbrugt, hvor mange der f.eks. begår kriminalitet osv., synes jeg da, at det bedst tænkelige ville være, hvis fru Lissa Mathiasen får oversendt de statistikker, der er på området, herunder også en kopi af den bekendtgørelse, som vil foreligge, og som indeholder de nye regler på udgangsområdet. Det vil da være den bedst tænkelige måde, hvorpå fru Lissa Mathiasen så kan deltage i den her diskussion fremover, for jeg synes, det virker, som om man kritiserer og man kritiserer, men når man går ind til benet, forholder man sig jo ikke til, hvad det er for ændringer, der nu administrativt er blevet gennemført, og hvordan forholder man sig rent faktisk til de ændringer?

Vi har fundet det mest rigtigt – og det kan man politisk være enig eller uenig i – at indføre ændringer af udgangstilladelserne i en retning, hvor de bliver begrænset i forhold til i dag, og der har jeg allerede over for fru Elisabeth Arnold redegjort for et par af dem. Men derudover er fru Lissa Mathiasen jo altid velkommen til at spørge til, hvordan reglerne bliver.

Endelig igen til fru Sandy Brinck, der var inde på hele forløbet, der allerede for mange år siden er sat i værk, for så vidt angår det nye fængsel, der skal bygges ude på Enner Mark: Jeg forsøgte bare ydmygt at give udtryk for, at der nu er afsluttet en arkitektkonkurrence, man har nu afsløret, hvordan de nye rammer bliver, og det er da i hvert fald ikke noget, der er sket i den tidligere regerings tid, for det var en arkitektkonkurrence, hvor jeg selv var i Horsens i december måned for at afsløre, hvem vinderen var, og jeg synes faktisk, der er grund til at glæde sig over, at man har fundet frem til en ganske fornuftig løsning.

Den fg. formand (Inge Dahl-Sørensen):

Fru Lissa Mathiasen for en kort bemærkning for sidste gang.

(Kort bemærkning).

Lissa Mathiasen (S):

Jeg vil da godt takke justitsministeren for, at det er muligt efter debatten her i dag at få det materiale, som jeg synes det havde været formålstjenligt at have haft her til debatten.

Jeg håber ikke, vi en anden gang skal have en debat her, hvor vi får at vide, at vi kan få materialet efterfølgende, når vi har stået og efterlyst det her. Jeg håber, ministeren vil give det tilsagn,

at vi fremover får hørings svar, og når vi f.eks. som nu har diskuteret udgangstilladelser, ja, så lå materialet der inden. Det var en selvfølgelig tilfælde. Derfor siger jeg tak for, at vi nu kan få det efter, men jeg håber, at vi fremover får det inden debatten i salen.

Hermed sluttede forhandlingen, og lovforslaget overgik derefter til anden behandling.

Afstemning

Den fg. formand (Inge Dahl-Sørensen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (*Ophold*). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af lovforslag nr. L 139: Forslag til lov om ændring af retsplejeloven. (Forbedret vidnebeskyttelse).

Af justitsministeren (Lene Espersen).
(Fremsat 27/2 2002).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Birthe Rønn Hornbech (V):

Jeg skal starte med at sige, at vi i Venstre er imod anonyme vidner, men vi er også imod, at alle vidner tvinges til at træde ind i en retssal med et stort navneskilt på, hvor der står, hvad de hedder, og hvor de bor, til oplysning for den tiltalte. Dette for at sige, at justitsministeren jo har gjort ret i at kalde dette lovforslag et lovforslag om forbedret vidnebeskyttelse.

Der har jo bredt sig sådan et udtryk i folkemunde, der hedder anonyme vidner. Det kunne jo lede tanken hen på hemmelig retspleje. Det er jo ikke det, der er tale om med dette forslag og med den foranstaltning, at vidner altså af og til kan slippe for, at den tiltalte får deres identitet at vide. Det, der præcis er tale om her, er, at når der er særlige grunde til det, skal retten kunne bestemme, at den tiltalte ikke kan få at vide, hvem det er, der har afgivet vidneforklaring med hen-

syn til sagens oplysning, af hensyn til det pågældende vidnes sikkerhed.

Kl. 20.15

Det er klart, at det er en foranstaltning, som man skal omgås med megen varsomhed. Udgangspunktet må naturligvis altid være åbne retsmøder, hvor vidnerne træder frem, så tiltalte kan se, hvem de er, og så den tiltalte kan forsvare sig og sige: Det var jo min svigermor, som altid har været sur på mig. Det siger sig selv.

Men der er jo en række sager, hvor vi ved, hvordan det går. Rockerne truer vidnerne, vidnerne tør ikke stå frem, sagerne bliver ikke opklaret, retshåndhævelsen bliver ikke til noget. Det er det, vi vil undgå med dette lovforslag. Meningen er naturligvis, ligesom retstilstanden var for ca. 30 år siden, at domstolene kan træffe disse beslutninger, men skal gøre det med forsigtighed.

Yderligere er det vigtigt at få sagt, at når den tiltalte og hans forsvarer kan påberåbe sig: Jamen her er der altså et vidne, der har afgivet forklaring, og som jeg ikke ved, hvem er, hvorfor der er nogle retsgarantier, som er blevet svagere, så hører det selvfølgelig også med i dommernes bevisbedømmelse.

Derfor har vi i Venstre ikke nogen betænkeligheder ved, at vi nu indfører denne begrænsede adgang til den forbedrede vidnebeskyttelse.

Jeg skal så ikke gå ind i teknikken med de forskellige ændringer, der er, blot sige, at det naturligvis er vigtigt, at den beslutning også kan træffes på forhånd, men over for befolkningen må det slås fast, at det her altså ikke er noget, politiet bare kan sidde og love et vidne på forhånd, og det er altså heller ikke noget, befolkningen skal tro tilfredsstillende almindelige bekvemmelighedshensyn.

Det er vigtigt at få sagt, at det altså er en borgerpligt at vidne og sørge for, at forbrydere bliver straffet, og at uskyldige frifindes, hvis sagen skulle være nået så langt. Så man skal ikke gøre sig nogen overdrevne forestillinger om, at alle mulige vidner kan blive fritaget for at opgive navn over for den tiltalte. Det er ikke meningen.

Med den begrænsede adgang, som der er tale om i dette lovforslag, må vi sige, at det har vores fulde støtte.

Sandy Brinck (S):

Indledningsvis vil jeg godt sige, at Socialdemokratiet er noget bekymret for lov kvaliteten også ved dette lovforslag. Justitsministeren farer af

sted med 130 km i timen, uanset om det er lovligt eller ej, havde jeg nær sagt.

Dette lovforslag er sendt i høring samtidig med, at det er blevet fremsat, og det betyder jo så, at vi her i dag ikke har kommentarer fra folk ude i virkeligheden, som beskæftiger sig med problemstillingen. Det er efter vores mening dybt, dybt beklageligt, at lovgivningen på den måde skal sjaskes igennem alene af hensyn til regeringens forfængelige ønske om at nå alt inden 100 dage.

Når det er sagt, så til substansen: Det er jo afgørende for vores retssystem og for, at det virker, at almindelige borgere bidrager dels som vidner, dels i vurderingen som domsmænd og nævninge. Jeg kan sådan set godt forstå, at man som borger kan blive skræmt af mødet med det, der jo mildest talt ikke kan betegnes som Guds bedste børn, og at det i nogle situationer også kan være berettiget frygt, som den enkelte føler.

Vi har pligt til at beskytte borgere, som bidrager til den fælles opgave, det er at have et retssamfund, hvor lovovertrædelser får konsekvenser, og domfældelse sker altså ikke alene på tekniske beviser, men også på vidneforklaringer. Vi har også pligt til at sørge for en retfærdig rettergang, hvor den enkelte borger er beskyttet af fundamentale principper, det, vi kalder retssikkerhed.

Det må ikke glemmes, at den lovgivning, vi laver herinde, jo ikke kun gælder for banditter. Du og jeg kan møde selv samme lovgivning i tilfælde, hvor vi er uskyldige, og hvor det er vores uskyld, som skal bevises.

Det er så at sige denne afvejning, som er det politiske lod i denne sal, og hvor man ikke kan stille sig på borgerens side, fordi borgeren er på begge sider i sagen. Når vi diskuterer det her lovforslag om forbedret vidnebeskyttelse, synes vi, man må starte med at spørge sig selv: Hvilken beskyttelse kan fællesskabet yde vidner i dag?

Kl. 20.20

I dag kan man beskytte vidner ved helt at fritage dem for at vidne; ved at hemmeligholde vidnets identitet indtil selve domsforhandlingerne; ved at beslutte, at tiltalte skal forlade retslokalet under vidneafhøring; ved at beslutte, at vidnets bopæl ikke må oplyses for tiltalte; ved at udelukke en gruppe personer fra retsmødet, det kunne f.eks. være bandemedlemmer; ved at lave dørlukning, referatforbud samt navneforbud, altså at afskære offentligheden, og ved at have særskilte venterum til vidner, så de ikke møder

tiltaltes venner. Derudover er det strafbart med op til 6 års fængsel at true eller forulempe vidner eller vidners nærmeste.

Socialdemokratiet er selvfølgelig meget interesseret i at få at vide, i hvor høj grad disse initiativer virker ude lokalt. Desværre hører vi ikke så sjældent endda, at vidner stadig venter sammen med folk fra tiltaltes kriminelle miljø og derfor oplever det som meget ubekvemt.

Sagligt set må det være afgørende, at de muligheder, som er til stede i dag, bruges, førend man tilføjer nye muligheder, som så i øvrigt ellers kunne stå ubrugt hen. Vi mangler hørings-svarene.

Men jeg vil godt sige, at Socialdemokratiet har principielle bekymringer i forhold til det her lovforslag, samtidig med at vi nærer stor tvivl om, hvorvidt det rent faktisk flytter noget ude i virkelighedens verden.

De vidner, som ikke har nogen afgørende betydning for sagen, de tilfældige vidner, som har noget reelt at frygte, bør de ikke fritages for at vidne? Hvorfor skal de hives igennem dette system? Det er der faktisk mulighed for i dag. Derfor nærer vi meget stor tvivl om, hvorvidt det her har den store effekt. Prisen kan blive meget høj for meget lidt, og derfor kan Socialdemokratiet ikke støtte lovforslaget. Men der kan selvfølgelig komme helt nye oplysninger i hørings-svarene, og dem vil vi selvfølgelig afvente med spænding.

Men jeg vil godt understrege til sidst, at det kunne have været rart, om vi kunne have haft det saglige grundlag at diskutere på, også i denne sag.

(Kort bemærkning).

Birthe Rønn Hornbech (V):

Nu har vi hele dagen hørt på – undskyld, jeg siger det – Socialdemokratiets formalitetsindsigelse. Og jeg har sagt, at det bliver bedre, når vi begynder et nyt folketingsår, hvor vi har tiden til at planlægge.

Men er sandheden ikke, at alle disse formalitetsindsigelse skal dække over, at Socialdemokratiet ikke har nogen retspolitik selv og er så hundehamrende rædde for nogen som helst ændringer?

Man bliver ved med at efterlyse, man skal have eksperter, det skal være nyt.

Nej, det er et holdningsskift, det er et sporskift i dansk politik, at vi har fået en borgerlig liberal regering med et helt andet flertal for en helt anden ny kriminalpolitik. Det er det, det

drejer sig om, og det synes jeg ville være velgørende hvis fru Sandy Brinck ville tage stilling til, så vi kunne diskutere politik i stedet for formaliteter.

Derfor vil jeg gerne spørge fru Sandy Brinck, som sagde, at pæne borgere jo også kan komme ud for det her: Nævn et eksempel.

Og lad mig så lige sige til sidst om dette med lokaler og vidner, der sidder sammen med den tiltalte, at det altså er dagligt politiarbejde at undgå det, når vidner føler sig skræmte.

(Kort bemærkning).

Jesper Langballe (DF):

Bag al den formalisme, som lige er blevet omtalt, er der jo et anliggende, som man godt kan forstå. Jeg kan da godt forstå, at fru Sandy Brinck er betænkelig ved vidneanonymitet. De samme betæneligheder trak fru Birthe Rønn Hornbech jo frem i sit ordførerindlæg.

Anonyme vidneudsagn er en relativ svækkelse af retssikkerheden, det er klart, men risikoen for, at vidner trues og tæves til ikke at sige noget, er simpelt hen retssamfundets totale sammenbrud. Det kan retssamfundet ikke leve med bare i 5 minutter.

Der er altså tale om en afvejning af to onder. Og hvorfor tæller det kæmpestore onde ikke i fru Sandy Brincks verdensbillede, mens den relative begrænsning ved svækkelse af retssikkerheden får en kolossal vægt?

Kl. 20.25

(Kort bemærkning).

Sandy Brinck (S):

Til fru Birthe Rønn Hornbech kan jeg sige, at vi sådan set også godt ville have undgået, at vi skulle diskutere formaliteter. Det kunne vi have undgået ved, at regeringen ikke havde sjasket det her igennem, men var kommet med det som det sig hør og bør. Og nej, det skyldes ikke, at Socialdemokratiet ikke har nogen retspolitik. Det var dog et pudsigt forslag.

Hvis man spørger sig selv, hvad det her lovforslag tilføjer, så er det, at vidnets navn og identitet generelt kan være hemmeligt for tiltalte, hvis det ikke har nogen betydning for sagen. Det vil sige, at vidnet ikke må være kendt af tiltalte i forvejen, og hvis vidnet er fuldstændig hemmeligt, hvor tiltalte hverken har set vidnet eller kender vidnets navn, må udsagnet ikke være afgørende for sagens afgørelse. Så er det, jeg spørger: Hvilken effekt har det? Hvor meget flytter det her?

Fru Birthe Rønn Hornbech var selv inde på, at det her er principielt, og at det skal omgås med megen varsomhed, som fru Birthe Rønn Hornbech udtrykte det. Derfor skal der altså også være god grund til det. Vi skal vide, at det reelt flytter noget ude i virkeligheden. Og derfor synes jeg sådan set ikke, at det er usagligt eller kan skyldes mangel på retspolitik at spørge til: Hvordan virker det, som vi allerede har af vidnebeskyttelse? Og i øvrigt: Er det de vidner, som rent faktisk har noget at frygte, som det her siger mod? De politifolk, jeg har talt med, siger nej. Vi almindelige dødelige, tilfældige vidner har intet at frygte. Vi er ikke i rockermiljøets verden nogle, man interesserer sig for. Det er kun dem, som er inden for det kriminelle miljø.

Sådan nogle udsagn må vi jo have afklaret under udvalgsbehandlingen. Det er saglighed, det er ikke mangel på politik.

Den fg. formand (Inge Dahl-Sørensen):

Hr. Per Dalgaard som ordfører.

Per Dalgaard (DF):

Muligheden for at få vidnebeskyttelse er nu også kommet til Danmark. Den forråelse af kriminaliteten, vi har set gennem de sidste åringer, viser sig nu tydeligere og tydeligere. Derfor er der behov for at få vidnebeskyttelse indført også i Danmark.

Den aktuelle lov betyder, at en person kan vidne anonymt, altså at personen forbliver ukendt over for den anklagede. Denne mulighed åbnes der nu op for i ganske særlige tilfælde, f.eks. hvis der er stor sandsynlighed for, at vidnet eller dennes familie vil lide overlast af den anklagede eller dennes venner.

Muligheden for at undgå sådanne situationer gør, at den nye lov falder godt i tråd med Dansk Folkepartis retsopfattelse. Vi skal kunne beskytte vidner mere, end det hidtil har været gjort.

Man kan sige, at det er beklageligt, at vi er nået så vidt, men det er desværre virkelighedens verden. Vi kan derfor give forslaget vores fulde støtte.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Det er udmattende! Det kan godt være, at vi skal være glade for nye, uerfarne folk, der ikke har sat sig ind i noget som helst og ikke har læst og bare sådan snakker af karsken bælg, og det er også en fordel for folkestyret, at det er blevet så frit og ligetil, men det ville jo være meget godt,

hvis man havde sat sig så meget ind i det, at man vidste, at vidnebeskyttelse faktisk er noget, vi har vedtaget for lang tid siden. Et af vores problemer har været at få den brugt. Det her handler ikke om at indføre vidnebeskyttelse. Det tror jeg heller ikke at justitsministeren kunne drømme om at sige er det, det drejer sig om.

Så er der jo et spørgsmål, som jeg synes vi generelt alle sammen skal forholde os til i dag ud over det, der hedder retssikkerheden, og det er, at faktisk bidrager vi nu til med det her som en lille bitte ting – for det er jo ikke noget stort forslag, der er her – at gøre det til noget farligt at vidne. De der sager, der har været, om, at man ikke ville vidne i de der dummebødesager, tyder på, at det ligesom er blevet almindeligt, at man ikke tør vidne. Og der er jeg da bange for, at denne her holdning, som Dansk Folkeparti sådan meget plumpet gav udtryk for, er den, der breder sig i øvrigt.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Der er ikke så forfærdelig mange borgerpligter i Danmark, men en af dem er altså vidnepligten. Derfor har det i mange, mange år været på Folketingets dagsorden, og er også blevet gennemført ved talrige eller i hvert fald adskillige love, at beskyttelse af vidner havde høj prioritet.

Det har været muligt at få skjult sin adresse. Det har været muligt at få lov at sidde i et andet rum end den, der er tiltalt, som man skal vidne imod. Det har været muligt at få afhøringen, inden selve retssagen begyndte. Der er lavet mange programmer om vidnebeskyttelse, vil jeg sige til hr. Per Dalgaard. Så lad nu være med at gå og sige, at det her er noget, der aldrig nogen sinde havde været tænkt på før. For det er simpelt hen ikke rigtigt.

Kl. 20.30

Den fg. formand (Inge Dahl-Sørensen):

Hr. Helge Adam Møller som ordfører.

Helge Adam Møller (KF):

Det var så det tredje gode forslag i træk fra justitsministeren, og lad mig igen starte med at sige tak.

Det her får jo betydning i et antal sager, ikke et stort antal sager, men nogle stykker hvert år, og det får betydning for nogle mennesker, der tør stå frem og fortælle, hvad de ved, og det får en negativ betydning over for et antal mennesker – normalt særdeles grove og forhædede

kriminelle – således at de kan blive straffet i stedet for at blive sat på fri fod.

Lad mig nævne et par eksempler på, hvor en sådan regel, som vi nu indfører, kunne have fået betydning. Jeg tror, de fleste kan huske, da rockerkrigen startede ude i Kastrup Lufthavn for 6 år siden, hvor der blev skudt tre-fire ned på parkeringspladsen lige ude foran den store lufthavnsbygning. Der var snesevis af ganske almindelige danskere på vej på charterferie eller på vej hjem fra charterferie med børn og bedsteforældre og svigermor under armen eller i snor, eller hvor de nu havde dem – det var svigermor i snor selvfølgelig! – der dér overværede, hvem det var, der skød, hvor de gjorde det, og hvor de flygtede hen. Det var utrolig svært at få vidneudsagn for dem, og mange turde ikke vidne. Hvorfor skal de mennesker ikke have lov til at afgive deres vidneudsagn anonymt? Selvfølgelig skal de det.

Lad mig tage det nyeste eksempel: Jomfru Ane Gade, værtshuset Robin, for et halvt års tid siden. En mand bliver stukket ned, tre eller fire er sigtet for det, en eller to er dømt. Igen over 50 mennesker, der er vidner til det, og det var utrolig svært for kriminalpolitiet i Aalborg at få dem til at sige noget. Alle de mennesker kunne også have været omfattet af det her forslag. Det ville have betydet, at den sag langt hurtigere kunne blive opklaret. De, der var skyldige, kunne blive dømt, og politiet ville spare ufattelige ressourcer. Derfor er det et godt forslag.

Hvad så med retssikkerheden? Ja, lad mig bare sige, at det jo ikke er noget, politiet selv kan bestemme og sige, at nu skal den og den være anonym. Det er en domstol, der skal afgøre det efter en procedure fra anklager og forsvarer. Hvis forsvareren er uenig i domstolens afgørelse, kan den ankes til Landsretten, så er det Landsretten, der afgør det. Derefter kan den tiltalte få oplæst hele vidneudsagnet, og forsvareren er selvfølgelig til stede og kan udsørge det vidne, når han eller hun afgiver sin forklaring.

Og så det tredje og sidste, som hidtil ikke har været med i debatten. Det er, som om det er en nyskabelse i dansk politik. Lad mig gøre opmærksom på, at det her var en retstilstand, der var gældende i Danmark indtil 1983. Lad mig sige, at man spurgte Højesteret dengang, og et stort flertal i Højesteret fastslog, at det burde være retstilstand, at der i særlige tilfælde burde være mulighed for at være anonym.

Så spurgte man Retsplejerådet 3 år senere i december 1985 – jeg var medlem af Folketinget

dengang – og et endnu større flertal i Retsplejerådet gik ind for, at der burde være denne mulighed. Derfor er det noget, vi har behandlet syv-otte gange de sidste 16 år, og hver gang har Socialdemokratiet, hver gang har SF, hver gang har De Radikale vendt sig imod det. Det er fair nok, men de har altså vendt sig mod et flertal i Højesteret, og de har vendt sig mod et flertal i Retsplejerådet. Og er det også dem, der vil ødelægge dansk retssikkerhed – et flertal i Retsplejerådet og et flertal i Højesteret? Jeg spørger bare.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Så vidt jeg kunne høre, var de konkrete eksempler, hr. Helge Adam Møller nævnte, nogle, der er opklaret. Og så var begrundelsen, at så ville vi spare politiresourcer, og at det ville gå hurtigere. Jeg går ikke ud fra, at begrundelsen for at lave det her dramatiske skridt er, at det sådan er af rationaliseringsgrunde, for så er vi ude i en meget alvorlig sag.

Det, der sker med det her, og det, der bl.a. sker med hr. Helge Adam Møllers kampagne om, hvor farligt det er at vidne, er, at folk ikke tør vidne. Det er da det værste ved hele denne her sag, og nu synes jeg, det skal siges igen og igen og igen, at ikke bare er det en borgerpligt at vidne, men det er også normalt fuldstændig ufarligt at gøre det, og vi vil selvfølgelig sørge for, at det er ufarligt at gøre det, i stedet for at det opdramatiseres. Man beroliger altså ikke mennesker ved skræmmekampanjer.

De der eksempler, der her blev nævnt, især det fra Jomfru Ane Gade, var jo en ren skræmmekampagnesag. Som om der kunne ske nogle mennesker noget ved at vidne i sådan en sag der – pladder! Men nu får de at vide, at det kan ske, og så køres det så på denne her måde.

Jeg synes, det var et ufatteligt pinligt indlæg, og så vil jeg lige sige, at nu er det igen et tilfælde, hvor det havde været godt at se hørings svarerne. Jeg husker i hvert fald, da Vestre Landsret for nogle år siden ved Unmack Larsen og Rønnoev meget markant forklarede, hvilket brud det ville være, hvis vi fik anonyme vidner. Det var noget, der gjorde dybt indtryk på mig, og det var noget, der kom som et hørings svar.

Kl. 20.35

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Jeg synes, at Venstres ordfører gav udtryk for en overvejelse, en eftertanke om, at det her godt

kunne være ubehageligt, men det var nødvendigt af hensyn til opklaringen af visse sager.

Den tvivl kom overhovedet ikke frem i hr. Helge Adam Møllers indlæg, og det synes jeg virkelig er skræmmende. Så nævnte han oven i købet en af de sager, som er fuldt opklaret med lange straffe til følge, nemlig den sag fra Kastrup. Politiet gik jo netop ud og sagde, at det ikke er farligt at vidne, det er en borgerpligt at vidne. Kom frem, I der har set noget.

De kom frem, sagen blev opklaret, der er tilpas vidnebeskyttelsesmuligheder allerede nu. Prøv dog at lade den lille bitte smule tvivl, der måtte være tilbage efter at have holdt mindst 20 eller 30 forskellige ophidsede taler til fordel for anonyme vidner, komme frem, prøv at mobilisere lidt af den omtanke, som fru Birthe Rønn Hornbech gjorde før.

(Kort bemærkning).

Sandy Brinck (S):

Jeg vil gerne stille hr. Helge Adam Møller et spørgsmål: Hvis jeg som vidne har grund til at føle mig truet, og mit vidneudsagn i øvrigt ikke har afgørende betydning for sagen, hvorfor i alverden bliver jeg så ikke fritaget for at vidne? Hvorfor i alverden skal jeg hives igennem systemet?

Det er jo de forudsætninger, der skal være til stede for, at man kan få det totalt hemmeligholdte vidne, man kan faktisk fritage helt. Jeg vil gerne vide, hvorfor Det Konservative Folkeparti ikke mener, det er nok.

(Kort bemærkning).

Line Barfod (EL):

Der er stor uenighed om det her forslag, og det kan vi debattere længe. Det, der kaldte mig herop, var, at hr. Helge Adam Møller i sit indlæg sagde, at flertallet i Højesteret havde udtalt sig om, hvordan retstilstanden bør være i den dom, der er refereret i bemærkningerne til loven fra 1983, og det vil jeg gerne have berigtiget af hr. Helge Adam Møller.

Jeg tror, Højesteret gerne vil have sig frabedt, at den i sine domme udtaler sig om, hvordan retstilstanden bør være. Det, de har taget stilling til i dommen i 1983, var deres opfattelse af, hvordan retstilstanden var på det pågældende tidspunkt.

(Kort bemærkning).

Helge Adam Møller (KF):

Jeg bemærkede, at da fru Elisabeth Arnold var på talerstolen for en time eller halvanden siden, var fru Elisabeth Arnold lidt sur over eller utilfreds med, at justitsministeren ikke havde kvitteret for noget, som fru Arnold havde sagt.

Når man kun har 5 minutter til en ordførertale, kan man altså ikke gentage alt det, som er indlysende ud fra almindelig sund fornuft. Og jeg er helt enig i de betragtninger, fru Birthe Rønn Hornbech gjorde indledningsvis; det er jo ikke helt tilfældigt, at vi sidder i regering sammen.

Men jeg tog tre nye aspekter op, som ikke rigtig havde været inde i sagen. Jeg er også helt enig i – det sagde jeg også – at det her vil blive en bestemmelse, der kan bruges i undtagelsestilfælde, men et antal vigtige undtagelsestilfælde. Deri ligger vel, at ud af 10.000, 20.000 eller 30.000 vidner hvert år er det måske 10 eller 15, der kan komme ind under bestemmelsen. De øvrige 9.999 kommer ikke ind under den.

Jeg synes, at det er en borgerpligt, at folk skal vidne, og de skal vidne langt mere, og de skal gøre det af egen fri vilje. Alt det sagde jeg ikke noget om, for det er der andre, der har sagt bedre.

Når der nu er nogle der siger, at det er en ren skræmmekampagne – det var fru Margrete Auken, det var dog ufatteligt – og at mordet oppe på diskotek Robin var en lille sag, må jeg nu gøre opmærksom på, at den ene af gerningsmændene er idømt adskillige måneders fængsel. Den anden, som er landets mest forhædede voldsforbryder, straffet for koldblodigt manddrab, Jørn »Jønke« Nielsen, sidder stadig væk fængslet, og sagen mod ham er ikke afgjort.

Han er altså et fremtrædende medlem af landets næstmest eller mest – det afhænger af, om det er Bandidos eller Hells Angels – organiserede kriminelle organisation, og det er altså ham og hans slæng, for det var jo dem, der var inde på værtshuset, som fru Margrete Auken siger, folk overhovedet ikke behøver at være bange for.

Det er ham, der har skudt et andet menneske med koldt blod og er medlem af en organisation, som har myrdet masser af mennesker, og som begår meget grov organiseret kriminalitet. Jeg kan godt forstå, der var nogle, der ikke turde vidne.

Med hensyn til sagen ude fra Kastrup blev den opklaret, på trods af at der var mange, der

ikke turde vidne, først og fremmest på grund af aflytning af mobiltelefoner. Men det er der jo også nogle, der ønsker skal forbydes.

Kl. 20.40

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Min vigtigste pointe var, at det ikke er klogt, at vi skræmmer folk i de her sager. Så har vi, og det har vi jo alle sammen støttet, vidnebeskyttelsesprogrammer, og vi har et stort ønske om, at de bliver brugt.

Jeg vil godt undskylde den måske lidt flotte bemærkning om, at det var en ufarlig situation, det ved jeg godt den ikke var, men den er opklaret.

De begrundelser, som hr. Helge Adam Møller anvendte, var helt ude af proportioner med det, vi nu gør, som er retssikkerhedsmæssigt betænkeligt, og som – og det synes jeg er det alvorligste – yderligere bidrager til, at folk ikke tør vidne. Nej, det alvorligste er selvfølgelig i forhold til det retssikkerhedsmæssige, men derudover bidrager vi altså til, at folk ikke tør vidne.

Jeg vil godt spørge hr. Helge Adam Møller, om han er enig med mig i, at vi er ude i en alvorlig sag, når det f.eks. i forbindelse med dummebøderne, selv om det er nogle grimme drenge, bliver helt almindeligt, at man ikke vidner? Er det så en tilstand, vi skal støtte ved at sige, at det også er for farligt at vidne?

Jeg ved godt, det ikke er de sager, det drejer sig om her. Men bare for at vise, hvilken oplevelse folk kommer til at få af, at de har os – og i denne situation altså hr. Helge Adam Møller – til at sige, at det sandelig også er meget farligt at vidne.

(Kort bemærkning).

Karsten Nonbo (V):

For ligeså at sætte det lidt i relief vil jeg spørge hr. Helge Adam Møller, om hr. Helge Adam Møller ikke kan huske, at for ca. 10 år siden var der noget, der lignede en banal sag i Næstved, hvor en ganske almindelig borger står og smadrer løs på sin bil, som han er kørt gal med.

Det er der en anden borger, der opdager, og han vil så vidne imod ham, og der bliver indkaldt til retsmøde. Så sker der det, at den første, der smadrede bil, rekvirerer en rocker og går sammen med en advokat og får advokaten til at oplyse adressen på vidnet.

Politiet finder så rent tilfældigt ud af, at de via rockeren er i gang med at smadre det her

vidne, som jo bare kunne trække sig tilbage. Det blev kun opdaget ved en ren tilfældighed, og det er et groft tegn på vidnevold. Advokaten fik efterfølgende en dom på 2 år, og vidnet måtte leve under politibeskyttelse i over en uge, mens der blev foretaget rumaflytning osv.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Når jeg gik op til hr. Helge Adam Møller før, var det, fordi jeg gerne ville rose Venstres ordfører, fordi hun dog har givet udtryk for den afvejning af fordele og ulemper, der må være ved sådan et forslag her.

Men samme afvejning kunne hr. Helge Adam Møller også have givet udtryk for. Jeg fik ikke noget indtryk af, at det spillede nogen rolle for hr. Helge Adam Møller, at der kunne være retssikkerhedsmæssige betænkeligheder ved anvendelse af anonyme vidner. Det kan jeg forstå at der er, og det er jeg tilfreds med at høre. Tak.

(Kort bemærkning).

Helge Adam Møller (KF):

Jeg er da glad for, at jeg gør fru Elisabeth Arnold tilfreds. Nu fremgår det jo også klart og tydeligt af lovforslaget, at der er de betænkeligheder, og da jeg startede med at sige, at jeg støttede lovforslaget, betyder det selvfølgelig, at jeg støtter det, der står i lovforslaget.

Vi bliver nok ikke enige, for det her har vi jo diskuteret lige siden højesteretsdommen i 1983 og Retsplejerådets store flertal, seks mod to. Men nu ved jeg, at mange af dem, der er imod, sætter en bestemt juridisk person højt – jeg tror både fru Margrete Auken, måske også Enhedslistens ordfører og i hvert fald fru Elisabeth Arnold – og det er Folketingets nuværende ombudsmand, professor, dr.jur. Hans Gammeltoft Hansen, og lad mig så bare lige oplyse, at han altså var en af de seks i flertallet, der gik ind for, at der skulle indføres denne mulighed for anonym vidneførelse.

Det ved ordførerne selvfølgelig godt, men det kunne jo være, man havde glemt det, så nu oplyser jeg det endnu en gang.

(Kort bemærkning).

Line Barfod (EL):

Jeg er klar over, at det kan være svært at nå at kommentere alt i de korte bemærkninger, men jeg tager det, at hr. Helge Adam Møller ikke modsiger mig, som udtryk for, at hr. Helge Adam Møller er enig i, at Højesteret i dommen

fra 1983 ikke har udtalt sig om, hvordan den mener, retstilstanden bør være, men alene hvordan den mente, retstilstanden var på det pågældende tidspunkt.

Med hensyn til ombudsmanden og andre, der deltager i Retsplejerådet og andre juridiske eksperter, vil jeg sige, at uanset hvor stor respekt man kan nære for dem, kan man jo godt være uenig med dem på forskellige punkter. Det er jo den politiske uenighed, der er.

Kl. 20.45

Så vil jeg gerne til slut spørge hr. Helge Adam Møller: Hvilke eksempler er der på, at tilfældighedsvidner, folk, der intet har med de tiltalte at gøre, som intet har med rockermiljøet at gøre, er blevet overfaldet af rockere? Hvor stort er det antal sager, som vi her lovgiver ud fra, hvor ofte er det sket? Det ville være rart at vide.

(Kort bemærkning).

Sandy Brinck (S):

Det er hr. Karsten Nonbos eksempel, som kalder mig herop, for jeg synes, det er utrolig vigtigt, at vi i den her debat dels sørger for ikke at indgyde større frygt i befolkningen for at vidne end nødvendigt, dels heller ikke indgyder en falsk trykkelhedsfølelse.

Det eksempel, hr. Karsten Nonbo kom med, er vel næppe grov, organiseret kriminalitet, som denne her ekstra vidnebeskyttelse, altså det anonyme vidne, kan bruges over for. Derfor synes jeg ikke, at vi skal indgyde befolkningen håb om en beskyttelse, som vi ikke kan leve op til, og jeg vil godt bede hr. Helge Adam Møller bekræfte, at det er det anvendelsesområde, de anonyme vidner har.

(Kort bemærkning).

Helge Adam Møller (KF):

Jeg kan bekræfte, at loven har nøjagtigt det anvendelsesområde, som fremgår af loven, det er jeg i hvert fald helt overbevist om.

Så kun lige en enkelt bemærkning til fru Line Barfod, der spørger, om jeg nøjagtigt ved, hvor mange mennesker der er blevet truet i forbindelse med rockeropgør og derfor ikke tør stå frem og vidne. Nej, det ved jeg ikke, det tror jeg i og for sig ikke, at der er nogen, der ved, og jeg kunne forestille mig, at mange af de mennesker, der har afstået fra at vidne eller ikke har turdet det, heller ikke vil fortælle det.

Men jeg kan slutte med at fortælle et enkelt lille eksempel. Det er 3 eller 4 år siden, hvor der var en dame, der henvendte sig til mig, det kan

også være, hun snakkede med andre medlemmer i Retsudvalget. Hun boede på en 2. sal her i København, og det var under et af de mange opgør i rockerkrigen, hvor hun var blevet bedt om at vidne.

Dagen inden hun skulle møde i Københavns Byret, ringede det på døren, og da hun åbnede, fortæller hun, stod der sådan en rimelig stor og hærdebred mand, lidt større end mig, men ellers siger han: Hedder De fru NN? Det gjorde hun, og så sagde han: Er det rigtigt, at du har en lille datter, der hedder det og det hende i skolen dér? Ja, det havde hun. Og en lille søn, der går i børnehaven? Ja. Og så sluttede han: Tænk på dem i morgen.

Hun vidnede ikke, men hun ville under denne her lov kunne have fået mulighed for at vidne anonymt. Og det mener jeg ville være til gavn for hende, men det ville selvfølgelig være til stor skade for de rockere, der var sigtet.

Den fg. formand (Inge Dahl-Sørensen):

Fru Line Barfod for en tredje og sidste kort bemærkning.

(Kort bemærkning).

Line Barfod (EL):

Jeg er ikke helt med i forhold til denne her sag. Selvfølgelig lyder det som en forfærdelig sag, men jeg er ikke helt klar over, hvorfor hun ville kunne vidne, hvis hun havde haft mulighed for at vidne anonymt. Hvis rockerne vidste, at hun havde overværet det, ville de jo, når de så sagens forløb, kunne regne ud, at hun havde vidnet.

Det, vi taler om, er nogle, som er kommet tilfældigt forbi, det er i hvert fald det, der fremgår af lovforslaget, ligesom dem, der kom tilfældigt forbi ude i lufthavnen i Kastrup, nogle, som man ikke kan regne ud, hvem er, det er dem, vi taler om. Og selvfølgelig kan hr. Helge Adam Møller eller andre ikke oplyse, hvor mange der afholder sig fra at vidne. Det var sådan set ikke det, jeg spurgte om, men hvor mange af de sager, der er om vidner, der er blevet truet eller overfaldet, vedrører tilfældighedsvidner? Hvor mange er rent faktisk blevet udsat for trusler eller represalier, fordi de har vidnet?

Det ville være rart at vide i forhold til grundlaget for denne her ændring, vi skal sidde og se på i dag.

Den fg. formand (Inge Dahl-Sørensen):

Fru Margrete Auken som ordfører.

Margrete Auken (SF):

Også her skal jeg tale på vegne af fru Anne Baastrup, som er SF's ordfører, og jeg kan sige, at hun, hvad jeg jo så også godt forstår, har været forholdsvis tilfreds med, at forslaget er så beherstket, når man tænker på den marchkrigeriske tone, der har været, som også lød lige nu, hvor der var nogle, der var klar til at indføre anonyme vidner for hvad som helst. Det er jo helt klart ikke det, der er tale om.

Så set ud fra den afvejning, kan der være god ræson i, at man tager denne her drøftelse, fordi der selvfølgelig er problemer.

Kl. 20.50

Der er to ting ved det, og det havde altså været herligt at have haft de der høringssvar. Det kan godt være, at fru Birthe Rønn Hornbech synes, at vi er nogle fæle formalister, fordi vi henholder os til det, som bl.a. hun og jeg har gjort så meget ud af at få igennem.

Jeg synes i og for sig, at fru Birthe Rønn Hornbech, der har siddet med forslaget – jeg var ikke klar over, at jeg skulle det – og som i høj grad var opmærksom på, at høringssvarene ikke var kommet, burde have taget initiativ til at få gjort noget ved det, men det er så en anden side af sagen. Men det havde været meget rart, om vi havde kendt de her afvejnings konsekvenser fra høringssvarene, inden vi nu stod her.

Vi kan bare sige, at vi jo sandsynligvis stemmer imod det. Ikke fordi vi tror, at det kommer til at spille den store rolle, men fordi det kan bidrage til den skræmmekampagne, som vi er bekymrede for, og samtidig, og det er måske lige så alvorligt, at det altså godt kan blive noget med, at man åbner en dør på klem i stormvejt, altså at der kan komme en stemning af, at nu kan vi altså komme længere med de anonyme vidner, og det er SF i hvert fald imod.

Men det er altså det her forslag, som vi er mindst bestyrte over af de tre, der ligger her, og det på trods af, at vi er meget, meget voldsomt imod anonyme vidner.

Den fg. formand (Inge Dahl-Sørensen):

Fru Elisabeth Arnold som ordfører. ... Undskyld, der kommer en kort bemærkning fra fru Birthe Rønn Hornbech, og den tager vi med.

(Kort bemærkning).

Birthe Rønn Hornbech (V):

Jeg hørte fru Margrete Auken sige, at der var nogle, der ville have anonyme vidner til hvad

som helst. Jeg vil godt vide helt præcist, hvilken ordfører det er, og hvad det er, der er blevet sagt.

Så vil jeg i øvrigt gøre noget i dag, hvis fru Margrete Auken overhovedet har tid til at høre efter, som jeg aldrig har gjort før, og jeg vil gøre det med alle Venstres mandater: Jeg vil benytte lejligheden til at lægge dyb, dyb afstand til den opførsel, fru Margrete Auken har udvist i dag, hvor hun har rendt rundt og pjattet og grinet i Folketingssalen, men hvad der er værre er hendes hånlige og nedladende bemærkninger over for dansk folkestyre, over for nye medlemmer, der ikke er belæst. Det var det, fru Margrete Auken kom med heroppe for et øjeblik siden, nemlig nedværdigende udtalelser.

Fru Margrete Auken er jo akademiker, og det er det eneste, hun har respekt for. Der var en gang, hvor man af akademikere også kunne regne med akademisk dannelse, men den tid er for længst forbi. Men jeg mærker mig, at SF har udnevnt fru Margrete Auken til at fortælle andre, hvordan de skal opføre sig.

(Kort bemærkning).

Jesper Langballe (DF):

Jeg rejser mig kun for at tilslutte mig fru Birthe Rønn Hornbechs bemærkning, ikke for at angribe fru Margrete Aukens synspunkter, for de er fuldstændig ligegyldige, men for at sige, at hendes opførsel her i Tinget over for et nyt medlem, over for Dansk Folkepartis ordfører, hr. Per Dalgaard, er en skændsel for Folketinget.

(Kort bemærkning).

Søren Krarup (DF):

Da folkestyret i sin tid blev indført, var der ikke direkte et parti, men en oplæst klasse, der hed de nationalliberale, som gjorde alt for at nedvurdere enhver kritik ved at kalde kritikken for transtøveagtig.

Det var en dybt ubehagelig og uappetitlig opfattelse, og jeg kan kun sige efter også at have hørt fru Margrete Auken, at jeg finder, hun fuldstændig udtrykker denne hovne akademiske nedlæthed i forhold til det hæderlige danske folk. Jeg synes, at hun er en skændsel for folkestyret, og jeg synes, at hun er en uforskamthed over for de tilstedeværende, og jeg synes, at det bidrager til at sænke niveauet i denne sal.

Kl. 20.55

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Det her er jo en forbløffende oplevelse, men da jeg kan forstå på formanden, at vi taler til hinanden på den måde nu, skal jeg beherske mig og ikke gå ind i den samme opblæste facon, som jeg i og for sig, hvis man skal til at anmeldte hinandens form i dag, synes, at ... Men jeg behersker mig, så det gør jeg så ikke.

Jeg vil gøre opmærksom på, at det indlæg, jeg havde til Dansk Folkepartis ordfører, udelukkende var affødt af, at ordføreren gik op og sagde, det var godt, at vi omsider fik gjort noget ved de anonyme vidner og fik noget vidnebeskyttelse. Og så siger jeg, at hvis der havde været mulighed for inden at læse f.eks. hørings svarerne, så havde jeg da været sikker på, at man ikke havde fået et sådant svar. Så er det rigtigt, at jeg var ironisk i forhold til hr. Helge Adam Møller, der glædede sig over, at vi slap for alle de der eksperter, som gjorde sig til i hørings svar og sådan nogle ting.

Jeg synes bestemte, at den ordfører har været nok så indsigtfuld, som f.eks. akademikerne fru Birthe Rønn Hornbech eller akademikerne hr. Søren Krarup, eller hvem der ellers måtte have været af akademikere, som har afsløret afgrundsdyb uvidenhed i dag, og som har opført sig, som om de vitterlig ikke kunne læse. Det har ikke drejet sig om, hvorvidt folk havde uddannelse eller ej, men det har drejet sig om, hvorvidt vi havde haft brug for at se de her ting inden.

Det havde været gavnligt for denne her debat, om folk respekterede det, andre mennesker lavede; om folk respekterede den viden, der faktisk forelå, og som man kan få, uden at man har fået ret meget andet end 7 års skolegang, for det er ikke svært. Men det er et spørgsmål om at have respekt for andre menneskers arbejde og ikke bare være nedladende over for, at nogle faktisk bestiller noget her i verden, og ikke bare sige, at det er fuldstændig skingrende ligegyldigt, hvad man beskylder hinanden for.

Den fg. formand (Inge Dahl-Sørensen):

Jeg mener, at vi skal fortsætte i ordførerrækken og holde os til lovforslaget. Fru Elisabeth Arnold.

Elisabeth Arnold (RV):

Ja, det er klart: Formanden bestemmer.

Hvis borgerne skal være trygge i retssamfundet, skal de have tillid til retssystemet. Det skal være effektivt. Det vil sige, at lovovertrædere

skal dømmes og afsone deres straf, og det skal være retfærdigt. Det vil sige, at det skal være de rigtige, de skyldige, der dømmes.

Det er en af politiets vigtigste opgaver at frembringe det bevismateriale, der giver dommeren grundlag for at afgøre, om den tiltalte er skyldig eller ej. Vidner er uundværlige i denne proces. Uden vidner er bevisførelse dobbelt svær, og derfor er det også dybt foruroligende, at det i de senere år er blevet sværere at få vidner til at stille op, selv om de har en viden, der ville kunne fælde en gerningsmand.

Der er adskillige eksempler på, at folk er blevet truet til tavshed, så de ikke tør vidne. Derfor er der for længe siden indført forskellige ordninger, der giver vidner beskyttelse: Man kan blive afhørt som vidne inden den egentlige retssag; man kan slippe for at stå ansigt til ansigt med den tiltalte, som man skal vidne imod; man kan få beskyttet sin adresse, så den ikke kommer til tiltaltes kendskab; og der er indført forhøjede straffe for trusler mod vidner samt afsagt adskillige domme for at true vidner.

Trods disse muligheder ønsker politiet og regeringen alligevel at kunne benytte egentlige anonyme vidner, dvs. vidner, hvis identitet er ukendt for den tiltalte.

Men dette vil efter vores opfattelse være et tilbageskridt. Man kan blot tænke sig en situation, f.eks. en bande, der har et opgør om den interne arvefølge, og et af medlemmerne vidner anonymt mod sin rival. Den tiltalte, der ikke ved, hvem vidnet er, kan ikke forsvare sig mod falske beskyldninger og kan på den baggrund risikere at blive dømt på et falsk grundlag.

Vidnebeskyttelse er vigtig, men må ikke udvikle sig til et instrument, der fratager den tiltalte den fundamentale ret, vi har i vort samfund, nemlig at blive betragtet som uskyldig, indtil det modsatte er bevist. Alt for ofte er vi for hurtigt ude med domme, når politiet har anholdt en mistænkt, og offentlighedens iver efter at se resultater kan helt overskygge den tvivl, der altid vil være, og som vort retssystem netop har som opgave at vurdere nøje.

Om brug af anonyme vidner vil betyde flere opklaringer, ved vi ikke. De få udenlandske erfaringer stammer hovedsagelig fra lande, vi helst ikke sammenligner os med. Spørgsmålet er i virkeligheden, om de, der virkelig har grund til at være bange for at vidne, medsamsvorne f.eks., overhovedet kan overbevises om, at der ligger nogen tryghed i anonymiteten.

Det Radikale Venstre er modstandere af brug af anonyme vidner. Det har vi været lige siden 1983, og det er vi fortsat, og vi kan derfor ikke støtte forslaget.

(Kort bemærkning).

Sandy Brinck (S):

Det, der kalder mig herop, er, at fru Elisabeth Arnold siger, at politiet ønsker dette instrument. Det er jo også korrekt, at det eneste høringssvar, vi har fået, er fra Rigspolitechefen. Det er meget kortfattet, og det er ikke den store brandtale for forslaget. Men det er korrekt, at Rigspolitechefen kan støtte forslaget.

Så har vi jo ikke andre høringssvar, men hvis man kigger i Politiforbundets »Handlingsplan for fremtidens politik 2001-2005«, står der, at det dog skal præciseres, at Politiforbundet ikke går ind for anonyme vidner, men for anvendelsen af beskyttede vidner efter ovennævnte regler. Det er, uden for citat, dem, som vi er flere, der har nævnt, også fru Elisabeth Arnold.

Og jeg fortsætter: Ovennævnte regler bør anvendes i højere grad, ligesom brugen af indenretslige afhøringer af vidner i sager, hvor vidner kan tænkes at blive truet, burde være mere udbredt.

Så det er altså ikke et samlet politikorps, der har ønsket, og det vil høringssvarene forhåbentlig også vise. Men jeg vil blot bede fru Elisabeth Arnold om at bekræfte dette.

Kl. 21.00

(Kort bemærkning).

Jesper Langballe (DF):

Fru Elisabeth Arnolds ordførertale giver mig anledning til at stille det samme spørgsmål, som jeg stillede fru Sandy Brinck, der ikke ville svare, eller ikke kunne, eller ikke fik tid. Det er dette her med, at der jo er tale om, så vidt jeg kan se, en afvejning af to ulemper over for hinanden.

Jeg vil stille et spørgsmål til fru Elisabeth Arnold. Må vi ikke få at vide, hvilken af ulemperne der vejer tungest: At man kan true vidner til tavshed, eller at vidneudsagn er anonyme?

Det første, at man kan true vidner til tavshed, er jo, så vidt jeg kan se, simpelt hen dødsstødet for hele retssikkerheden. Begge dele er retssikkerhedsmæssige problemer. Og jeg vil godt sige, at både fru Elisabeth Arnold og fru Sandy Brinck har nævnt en række eksisterende eksempler på vidnebeskyttelse. Men er det ikke sandt, når jeg siger, at alle disse eksempler er nogle, der ikke forhindrer voldsmanden i at opspore vid-

nets identitet så let som ingenting og så true ham? Og er det acceptabelt?

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Først til fru Sandy Brinck: Jeg tog måske nok munden for fuld, da jeg sagde, at politiet ønsker brug af anonyme vidner. Det er der nogle politifolk der gør. Der er andre, der siger, at det ikke er nødvendigt, for der findes i forvejen ganske omfattende muligheder for at beskytte folk mod at blive konfronteret med den, de skal vidne imod. Jeg vil godt sige, at der også har været kritik af, at politiet ikke har været flinke nok til at anvende disse beskyttelsesmidler over for vidner, og der har heller ikke været tilstrækkelig god oplysning over for potentielle vidner om, at der fandtes disse muligheder for at beskytte dem. Så det vil jeg godt have som ekstra præcisering.

Til hr. Jesper Langballe vil jeg sige: Det fremgår jo af konklusionen på mit indlæg, at der er disse afvejninger, som jeg er helt enig i skal foretages. Vi skal beskytte vidner, så de trygt tør vidne, og vi skal også beskytte retssikkerheden for den person, der er tiltalt, så vedkommende ikke bliver uretmæssigt dømt. Denne afvejning er fundamental.

Jeg kan selvfølgelig så meget desto roligere sige nej til anonyme vidner, fordi jeg ved, at der i forvejen findes udstrakte vidnebeskyttelsesmuligheder allerede i de eksisterende regler. Jeg har en mistanke om, at de ikke altid bliver brugt godt nok. Men jeg ved, at de findes, for jeg har selv været med til at vedtage dem, og derfor kan jeg sige: Konklusionen er, at jeg ikke ønsker brug af anonyme vidner. Jeg tror, at det er et skråplan. Jeg erkender, at det er en vanskelig afvejning, men jeg har foretaget den.

(Kort bemærkning).

Birthe Rønn Hornbech (V):

Jeg vil gerne spørge fru Elisabeth Arnold: Hvad er efter fru Elisabeth Arnolds opfattelse vidnebeskyttelse? Jeg kan huske, at da en tidligere regering og den tidligere justitsminister talte om vidnebeskyttelse, var det nogle gange dette, at man skulle opgive sit døbenavn og have ny identitet, at man skulle opgive sin hjemstavn og have ny bopæl, at man altså, fordi man var offer for en forbrydelse, oven i købet også skulle flygte. Er det det, fru Elisabeth Arnold forstår ved vidnebeskyttelse?

Kl. 21.05

(Kort bemærkning).

Jesper Langballe (DF):

Jeg vil blot gentage et ganske lille hjørne af mit spørgsmål: Er det ikke rigtigt, at de eksempler på eksisterende vidnebeskyttelse, som fru Elisabeth Arnold og fru Sandy Brinck har henvist til, alle sammen er tilfælde, hvor voldsmanden så let som ingenting vil kunne afsløre vidnets identitet og kunne foretage sine trusler imod ham?

Hvis der er tale om det, hvis den mulighed er der, hvis systemet så at sige hjælper ham til at gennemføre det forehavende, så er det jo et rettsamfund, der begår selvmord.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Jeg må indrømme, at jeg synes, kæden er hoppet af. Det må jeg indrømme. Jeg giver fuldstændig åbent og ærligt udtryk for en afvejning, jeg har foretaget, og fastholder, at jeg er modstander af brug af anonyme vidner, fordi jeg mener, det vil være et skråplan og vil svække retssikkerheden i vores system.

At personer har brug for en kraftig vidnebeskyttelse i form af, at de skal skifte identitet osv., osv., vil ikke blive overflødiggjort af dette forslag, må jeg sige til fru Birthe Rønn Hornbech. Der vil stadig væk være rockermiljøer, hvor alle og enhver ved, hvem der er, der kan have vidnet, og vedkommende vil blive tilbudt en ny identitet, bliver måske oven i købet nødt til at flytte til et andet land.

Det vil dette forslag om brug af anonyme vidner jo ikke overflødiggjøre. Der vil stadig væk være ulykkelige situationer i det kriminelle miljø, som gør, at nogle personer vil være rædselsslagne af angst resten af deres dage, fordi de har vidnet mod en medsammensvoren. Det kan dette forslag ikke på nogen måde ændre.

Til hr. Jesper Langballe vil jeg sige: Jamen altså grundlaget i vores retspleje er jo, at den er åben, og at vidner træder frem for offentlighed og for den tiltalte med deres vidneudsagn. Det er jo grundlaget. Det, vi taler om her, er undtagelserne. Grundlaget er, at retsplejen er offentlig, og jeg vil gerne bede mere kyndige folk end mig om at bekræfte, at sådan her skal det altså være.

Line Barfod (EL):

Jeg vil gerne starte med, som ved de tidligere forslag, vi har behandlet i dag, at sige, at det er et problem, at vi ikke har høringssvarene inden

førstebehandlingen. Og jeg vil gerne gentage, at det er regeringens ansvar at sikre, at høringssvarene er her inden førstebehandlingen.

Så startede fru Birthe Rønn Hornbech sit ordførerindlæg i dag med at sige, at dette handlede ikke om anonyme vidner. Nu kan man jo anvende ord på mange måder, men for mig er det, at man har nogle vidner, hvis identitet ikke bliver oplyst, det samme som anonyme vidner. Hvis anonyme vidner er noget andet, har jeg i hvert fald svært ved at se, hvad det er.

Det fremgår af bemærkningerne, at forslaget er tiltænkt at omfatte personer, som tiltalte ikke kender i forvejen. Og som andre ordførere har været inde på: Hvordan kan man vide, om den tiltalte kender personerne i forvejen, når den tiltalte ikke må få at vide, hvem de er? Der kan jo ikke være andre end den tiltalte og vidnet, der ved, om de kender hinanden.

Og så – som flere andre ordførere også har været inde på det – kan det godt undre lidt, at når der har været en sag, hvor politiet har behov for, at befolkningen lever op til deres borgerpligt om at vidne, så gør politiet meget ud af at fortælle, at det ikke er farligt at være vidne i dag, at generelt skal man ikke være bange for at vidne, at det normalt er dem, der er i rockermiljøet i forvejen, som bliver udsat for trusler og vold, hvis de vidner. Det er ikke tilfældige borgere, der er kommet forbi Lufthavnen og har set noget, der er sket. Det er ikke dem, der skal være bange, når politiet opfordrer folk til at træde frem.

Derfor vil jeg også under udvalgsarbejdet stille forslag om, at vi får undersøgt, hvor stort problemet er, at der bliver lavet en undersøgelse i de sager, der har været ved domstolene. For det er jo dem, vi skal se på omkring trusler og repressalier mod vidner, se på, hvor mange af de sager der vedrører tilfældighedsvidner, og hvor mange der vedrører vidner, som tiltalte kendte og havde forbindelse med i forvejen.

Så vil jeg gerne sige helt generelt til den debat, der er omkring afvejningen, at dengang man indførte de forskellige regler om retssikkerhed, sagde man, at det var en helt grundlæggende væsentlig ting for et rettsamfund, at vi havde offentlig retspleje. Når vi havde en række regler, der beskyttede den tiltalte mod statsmagten, så var det, fordi man havde et grundlæggende princip om, at alle borgere kan risikere, at der sker nogle fejl, der gør, at de bliver genstand for politiets mistanke.

Der kan ske fejl, og da det er svært som enkeltperson mod hele det store statsapparat, politi, anklagemyndighed, domstole, at stille sig op, så skal der være en række retssikkerhedsgarantier, for at vi ikke dømmes uskyldige.

Der var engang, hvor man havde et princip om, at man hellere vil lade 10 skyldige gå fri, end at én uskyldig skulle dømmes. Det synes jeg er et smukt princip, men jeg er bange for med den debat, der nu føres, at vi er nået over til det modsatte princip, hvor man siger: Vi vil hellere have, at 10 uskyldige bliver dømt, end at der er én skyldig, der går fri.

(Kort bemærkning).

Birthe Rønn Hornbech (V):

Vil fru Line Barfod bekræfte, om det, fru Line Barfod kalder anonyme vidner, er disse vidner, som vi ikke kalder anonyme; deres identitet er kendt af anklageren, deres identitet er kendt af forsvareren, deres identitet er kendt af den juridiske dommer, deres identitet er kendt af domsmændene, men at det, det drejer sig om her, er, at de ikke skal møde op med et skilt på maven, så tiltalte får deres navn?

Vil fru Line Barfod yderligere erkende, at der er vidner, der, uanset at fru Line Barfod sidder rationelt her i sin hyggelige Folketingssal og med sin rationalitet siger: Jamen det vidne behøver ikke være bange, så er der altså nogle vidner, der er så bange, at de ikke kan afgive en forklaring, hvis den tiltalte er til stede og får at vide, hvem de er, og så bliver sagen ikke opklaret? Vil fru Line Barfod erkende, at det er et problem?

Eller er det kun, når vi taler om voldsramte udenlandske kvinder, der skal blive i Danmark, at det er nok, at de *føler* sig truet, og er det kun, når vi taler om flygtninge, at det er nok, de *føler* sig forfulgt? Eller vil fru Line Barfod også her erkende, at der er nogle, der føler sig så truede, at de ikke kan afgive en forklaring?

(Kort bemærkning).

Jesper Langballe (DF):

Enhver, som bliver slæbt for retten, skal være omgivet af retsgarantier, retssikkerhed. Det er karakteristisk for en retsstat, at den iklæder den, som retsstaten selv anklager, et beskyttelsespanser, og at, som fru Line Barfod siger, det er bedre, at 10 skyldige frikendes, end at én uskyldig bliver dømt.

Men netop denne retssikkerhed forudsætter jo en retsstat, som er stærkere end den stærkeste, og hvis det bliver sådan, at der er nogen, der er

stærkere end retsstaten, at rockerne kan true selve retsordenen gennem trusler mod vidner – altså vidnet er jo simpelt hen retsordenens fundament – så er der ingen retsbeskyttelse mere af nogen.

(Kort bemærkning).

Line Barfod (EL):

Først til fru Birthe Rønn Hornbech: Jeg kan bekræfte, at der ligger i forslaget, at andre end tiltalte vil kende vidnets identitet, og derfor er vidnet ikke anonymt i forhold til alle.

Men det, der er det afgørende, er jo, om vidnet er anonymt i forhold til den tiltalte, og det fremgår også af bemærkningerne til lovforslaget på side 13, at man her siger, at der sker en fuldstændig anonymisering, det vil sige vidnets navn, stilling og bopæl ikke er blevet oplyst over for tiltalte. Så der siger man altså selv, at der sker en anonymisering.

Kl. 21.15

Så vil jeg gerne sige, at jeg erkender fuldt ud, at der er nogle, der føler sig truet, at der er nogle, der føler sig bange. Det er et problem, og så er spørgsmålet: Hvordan løser vi bedst det problem, og af de forskellige muligheder, der er for at løse problemet, hvilke konsekvenser har de forskellige muligheder så, og hvordan er afvejningen af de mulige løsninger og konsekvenserne?

Som andre ordførere har været inde på, er der andre muligheder for at prøve at beskytte vidnet, der er andre muligheder for at prøve at oplyse om, at der ikke er så stor grund til for de borgere, der tilfældigt er kommet forbi og har set noget, at være bange. Og det er midler, som jeg mener vi skal tage i brug i stedet for det her forslag om anonyme vidner, fordi jeg er bange for, hvad det betyder for retssikkerheden.

Så blev jeg spurgt om forhold, hvor der var bander, der var stærkere end retsstaten. Sådan forstod jeg det. Altså hvor, kan man sige, selve demokratiet er truet. Hvordan skal man så svare demokratiet?

For det første mener jeg ikke, at det danske demokrati er truet af rockerbander. Derhenne er vi slet ikke. Det har jeg heller aldrig hørt nogen andre forestille sig. Når politiet har lavet undersøgelser og redegørelser omkring organiseret økonomisk kriminalitet, så vurderer de heller ikke, at det danske demokrati er truet. Men selv hvis det danske demokrati var truet, så mener jeg, at vi forsvarer demokratiet bedst ved at styr-

ke demokratiet og ikke ved at undergrave demokratiet.

(Kort bemærkning).

Jesper Langballe (DF):

Lige en korrektion. Jeg har ikke sagt et ord om, at demokratiet var truet. Jeg har sagt, at retsordenen er truet. Og det er jo noget helt andet.

Jeg synes egentlig, den misforståelse forekommer måske at være lidt karakteristisk for nutidige jurister, der har det med at identificere demokratiet med retsordenen. Retsordenen er jo noget langt ældre og i og for sig mere fundamentalt end demokratiet, man kan måske sige: grundlæggende for demokratiet.

Og det er ikke demokratiet, det er ikke os, der sidder her i Folketinget, der er truet af rockerbander. Men i det øjeblik, at bare et eneste vidne trues eller tæves til at holde mund, så er hele retsordenen truet på livet.

(Kort bemærkning).

Line Barfod (EL):

Jeg mener ikke, vi har tiden og stedet her til at tage en lang retsfilosofisk og retshistorisk debat. Jeg mener, at retsordenen er en væsentlig del af demokratiet, og at demokrati og retsorden har hængt sammen i Danmark igennem mange, mange, mange hundrede år, og at det danske demokrati har lige så gamle rødder som den danske retsorden. Jeg mener, det er en væsentlig del af det.

Så vil jeg sige, at når jeg taler om, at det danske demokrati kunne være truet af nogle ting, så taler jeg altså ikke om, hvorvidt de danske folketingsmedlemmer personligt er truet, men om selve grundlaget for det demokratiske samfund og for retsstaten er truet. Og jeg synes, det er et stort problem, hvis der er vidner, der bliver truet, eller som føler sig truet. Men jeg mener ikke, at det, at der er nogle vidner, der bliver truet eller føler sig truet, er det samme, som at hele retsordenen, hele retsstaten er truet.

Det er altså en helt anden problemstørrelse, vi taler om, hvis retsordenen og retsstaten skulle være truet. Jeg mener, at der er mange, gode muligheder for at prøve at beskytte vidner og for at gøre noget for, at folk ikke skal føle sig truet.

Den fg. formand (Inge Dahl-Sørensen):

Hr. Ole M. Nielsen som ordfører.

Ole M. Nielsen (KRF):

Da Kristeligt Folkepartis ordfører, hr. Jann Sjørnsen, ikke kan være til stede, vil jeg oplæse nogle få linjer, vi har formuleret i et papir for et års tid siden, og det skal være Kristeligt Folkepartis melding.

Overskriften er, at domstolene i ganske særlige tilfælde skal kunne tillade, at der anvendes anonyme vidner. Det skal være en betingelse for hemmeligholdelse af vidnets identitet, at det må antages at være uden betydning for tiltaltes forsvaret, og at afgørende hensyn til vidnet gør hemmeligholdelse påkrævet. Et anonymt vidnes forklaring må ikke hemmeligholdes for den tiltalte. Forsvareren skal først have ret til at overvære vidnets forklaring og stille spørgsmål til vidnet.

Vi vil på den baggrund se positivt på forslaget, men synes, at det er svært stof, og det vidner debatten jo her til fulde om.

Kl. 21.20

Justitsministeren (Lene Espersen):

Det er lige før, jeg kunne føle mig fristet til at gøre hr. Ole M. Niensens ord til mine egne, når man ser på tidspunktet for debatten og på den efterfølgende dagsorden, der foreligger her i salen, for jeg er faktisk meget glad for den afsluttende tone i debatten, som Kristeligt Folkepartis ordfører faktisk lagde op til.

Jeg vil gerne understrege, at for regeringen er det her lovforslag udarbejdet netop for at finde en balance, en meget, meget, meget vanskelig balance mellem på den ene side hensynet til retssikkerheden for den person, der står tiltalt for en forbrydelse, og på den anden side hensynet til en vidnebeskyttelse, der gør, at vidner, der føler sig truet, vidner, der føler, at deres liv, deres families liv eller andet er truet, vil vidne, så det ikke medfører, at retfærdigheden ikke sker fyldest i vores retsvæsen.

Det er en meget, meget, meget vanskelig balance, men regeringen har fundet det rigtigt og også nødvendigt, at der blev den her mulighed for forbedret vidnebeskyttelse, og det er ganske korrekt, at det er retten, der foretager en vurdering. Det er også korrekt, at vi har at gøre med såkaldte tilfældighedsvidner. Det vil sige, at det ikke er en nær bekendt til den person, der står tiltalt, en person, som måske er involveret i miljøet, vi først og fremmest sigter til med det her lovforslag, nej, det er tilfældighedsvidner. Det er først og fremmest i tilfælde af organiseret kriminalitet og bandekriminalitet, at det her lovforslag kan finde anvendelse.

Det, jeg synes, er nok så væsentligt at få understreget under førstebehandlingen i dag, er, at vi lægger afgørende vægt på proportionaliteten i den måde, det her lovforslag bliver benyttet på, ikke mindst i valg af anonymiseringsgrad. Det vil i sidste ende være domstolens afgørelse, men det er for os meget væsentligt, at man bruger denne her mulighed så restriktivt som overhovedet muligt.

Jeg mener, at den balance, vi har lagt i det, ikke kun er fuldt ud forsvarlig, ellers ville regeringen jo heller ikke fremsætte det, men også flugter ganske fint, ikke mindst synes jeg godt jeg vil fremhæve, den europæiske menneskerettighedskonvention og Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, der jo har afsagt en del afgørelser vedrørende anonyme vidner. Der er tale om en balancegang, men vi mener, at der er et behov.

Jeg deler fuldt ud fru Birthe Rønn Hornbechs udlægning som den første ordfører af, at det her lovforslag ikke vil være et lovforslag, der ofte vil finde anvendelse ved domstolene. Jeg tror, det vil være sjældent, at det vil finde anvendelse, men jeg tror, at det vil finde anvendelse, og jeg tror, at det vil være et nyttigt redskab i de sager, hvor vidner som sagt er tilfældighedsvidner, hvor der er tale om grov, organiseret kriminalitet, og hvor det efter domstolens skøn måske er den eneste mulighed for at få det vidne til at bidrage til opklaring og til domfældelse i en sag.

Jeg takker for den livlige debat, der har været i dag. Jeg synes, den er med til at afspejle, at der her er tale om et forslag, hvor der er mange hensyn, der skal vejes op imod hinanden. Jeg er selvfølgelig tilfreds med, at både Dansk Folkeparti, Kristeligt Folkeparti og til dels også SF har været imødekommende og positive over for regeringens lovforslag, og jeg ser frem til den fortsatte behandling af forslaget i udvalget.

Hermed sluttede forhandlingen, og lovforslaget overgik derefter til anden behandling.

Afstemning

Den fg. formand (Inge Dahl-Sørensen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (*Ophold*). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

7) Første behandling af lovforslag nr. L 138: Forslag til lov om ændring af lov om forbud mod tv-overvågning m.v. (Tv-overvågning af pengeautomater, vekselautomater og pengetransportbiler).

Af justitsministeren (Lene Espersen).
(Fremsat 27/2 2002).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Karsten Nonbo (V):

Nu er vi så i den glade situation, at her foreligger høringssvar. Er det ikke korrekt? Og så er vi jo et godt stykke hen ad vejen.

Det er også det fjerde gode lovforslag fra justitsministeren i dag. Desværre er årsagen til lovforslagets fremsættelse jo mere nød end lyst. Nødvendigheden skyldes de mange røverier mod pengetransporter og de mange røverier, be-dragerier og tyverier, hvori betalingskort er involveret.

Det sidste par år har der været et stort antal overfald mod pengetransporter. Såfremt der i disse transporter monteres videokamera, vil det besværliggøre dagligdagen for røverne. Så bliver de nødt til at maskere sig, inden de vover sig ud i trafikken, og det vækket jo en vis opsig.

Kl. 21.25

Pengeautomater med fotoovervågning er også et godt middel mod kriminalitet, når indbrudstyven efter et villaindbud forsøger lykken i en pengeautomat ved at hæve nogle penge. Det er tit, at en hel serie indbrud opklares ved, at tyven bagefter forsøger at bruge dankortet i en automat. Der er ingen spor fra indbruddene, men der er et godt foto ved banken.

Både Finansrådet, Politimesterforeningen og Politifuldmægtigforeningen ønsker derudover også en overvågning af bankernes facader, således at man kan få tv-overvågning med video, som de skriver, af røveren, inden han entrer banken.

Jeg forstår sådan set godt argumentet, og jeg tror ikke, Venstre vil stå urokkeligt fast på ikke at gå i den retning, men det er jo alt sammen en afvejning, og det er jo et skridt ud ad den berømte glidebane: Hvornår er det et overvågningssamfund, og hvornår er det en sikring af de lovlydige borgers interesser?